



**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. Quæ motiva in intellectione secum stare possunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

certitudinem objectivam, ita nec certitudo motivi, adferet motivo formidoloso certitudinem.

INSTARI POTEST I. ex eodem. Assensui scientifico per suam entitatem repugnat formido, Ergo etiam ex diversis motivis non conjungetur scientiæ.

RESPONDETUR in sensu, in quo hic ponitur: Ly per suam entitatem, hoc est cum ex elusione potentie ad componenda hæc duo, falsum reddi antecedens. In hoc tantum sensu est verum, sed non ad propositum, quod scilicet assensus formidolosus, non per aliquid distinctum à se, realiter constituatur, in ratione formidolosi.

Instabis 2. ex eodem. Quando duo principia concurrunt unum spirituale & alterum materiale, effectus spiritualis secundum se totum spiritualis est, & à nullo principio est materialis, potest tamen dici non esse spiritualis, ex principio materiali. Ergo etiam non potest dici assensum esse formidolosum, casu, quo etiam objectum ex motivo scientifico cognoscatur.

RESPONDETUR Antecedens indignis explanatione, nam concursus animæ spiritualis cum instrumento materiali quod est organum, non spirituale sed materiale visionem producit, & per alios phantasma materiale, elevatur ab intellectu agente, ad producendam speciem impressam spiritualem. Hæc de antecedenti. Negatur autem consequentia, quia quando duo principia concurrunt duabus diversis actionibus, uno principio non corroborante debilitatem alterius, utriusque finis terminus responderet, ut sit dum robustior portat pondus ut decem, & debilius pondus ut tria, quia autem scientificum motivum, non tribuit opinativo ullas vires, fit, ut utrumque motivum disparatum habeat effectum: hoc est scientiam & opinionem. Secus fit in casu antecedentis: in quo supponitur spirituale agens, tribuere vires materiali, ad eundem effectum.

Objicit 3. Pontius qui censet non quidem naturaliter, supernaturaliter tamen, posse duo hæc tecum stare ut videre est disputat. 22. num. 33. Impossibile est quod quis formidet de opposito propositionis, quam evidenter & certo scit esse veram. Sed scit omnem propositionem circa quam versatur actus scientiæ esse certam & veram evidenter. Ergo nequit habere de ulla tali, opinionem, cum formidine de opposito.

RESPONDETUR hoc argumentum propter Ly impossibile positum probare ne divinitus hæc duo tecum stare posse. Informa autem dicitur, quod sit impossibile ex vi motivi scientifici dubitare, secus ex vi alius motivi.

INSTAT I. Experiencia constat, nos non moveri per motivum incertum, ad assentiendum propositioni, quando habemus certum & evidens. Ergo nequeunt esse simul actus opinionis & scientiæ de eodem objecto.

RESPONDETUR, quando offertur aurum melius in tanta quantitate, ut non sit necesse supplere aliqua ex auro deteriori, experimur semper accipi melius, & tamen inde non sequitur, naturaliter non posse accipi etiam deterius. Ergo nec sequetur ex adlata experientia, non posse actum scientiæ & opinionis tecum stare. Rursus falsum est Antecedens, quia id quod per rationes demonstratum est, interdum congruentius probatur, ut sit probando immortalitatem animæ etiam per rationes morales.

INSTANT 2. aliqui apud eundem. Non potest esse idem objectum evidens & invidens, quia hæc sunt contradictoria vel formaliter vel virtualiter, sed ita accideret si daretur de eodem objecto scientia & opinio. Ergo nequeunt esse simul.

RESPONDETUR. Objecto in se invariato & evidenti, v.g. in se, potest affingi invidentia, non illa objectiva, sed invidentia ut ita dicam apparenti; evidens autem in se, & invidens apparenter, non sunt contradictoria.

DIFFICULTAS II.

Quæ motiva in intellectione tecum stare possint.

PRÆMITTO I. Quis sit in hac materia status questionis? Queritur hic, an idem actus, possit elici ex motivis pluribus, etiam contrariis, v.g. motivo scientiæ, opinionis, fidei. Quanquam hæc questio tractari etiam posset, an scilicet idem actus, etiam propter diversas motiva scientifica elici possit, ita ut uno actu, ex duplici motivo assentiar.

PRÆMITTO 2. Motiva duo scientifica vel motivum unum scientificum & aliud, v.g. opinionis dupliciter considerari possunt. Quod concurrant ad eundem actum, ut advertit Lugo de fide disput. 2. Sec. 3. Primo per modum motivorum, partialium, sine quorum alterutro, intellectus non assentietur, & de hoc nulla potest esse difficultas, quia de facto assensus omni conclusioni non nisi ita elicitur. Cui assentimur, non propter unam præmissam, sed propter utramque. 2. Motiva duo considerari possunt, con-

concurrentia totaliter ad eundem actum, qui modus concurrendi totaliter dupliciter adhuc spectari potest. Primo ut quamvis aliud motivum definat, adhuc tamen idem actus eliciatur, & talis modus concurrendi est impossibilis, quia sicut impossibile est esse idem & duo, ita impossibile est esse idem, Actum, ex duobus motivis factum, & Actum, ex uno motivo. Secundò potest considerari motivum totale concurrens ad eundem actum, quia scilicet ita concurrunt, ut quamvis aliud defineret motivum, tamen vi illius remanentis motivi, paratus esset elicere actum, non quidem eundem, actum tamen consensus v. gr. Et de talibus duobus motivis procedet hic quaestio: An scilicet unus idemque actus assentiendi, possit elici, propter talia duo motiva.

PRÆMITTO III. *Quis sit sensus in hac materia auctorum.* Unum eundemque actum posse elici ex motivo scientiæ & fidei divinæ, item ex motivo scientiæ & opinionis, negat Suarez, Salas, Conimbricenses, Pontius disput. 22. num. 30. Affirmat Vasquez ut eum citat & sequitur Oviedo, Lugo de fide, recentior Suarez. 2. In sententia affirmante est inter cetera in hoc difficultas, cur scilicet potius unus tunc eliciatur actus intellectus, quando enim proponuntur duo motiva, tunc pro sua parte potentia potest principiare duos actus. Videretur autem cum intellectus sit potentia necessaria, possitque plures actus elicere, & habeat omnia requisita, quod sit plures actus elicitor. Sed vi hujus rationis dubitandi, nisi ulterius quid addatur, non habebitur intentum, cur non enim eliciat unum actum, si possit elicere etiam unum. Hurtadus apud Lugonem dicit, quod si simul utrumque motivum applicetur fiat unus actus, sed æquè difficultas est, quomodo simul applicentur duo motiva: & explicato etiam quomodo applicentur duo motiva, quaerere restabit: posita æquali duorum motivorum applicatione, cur non poterit unus vel plures actus fieri. Lugo autem dicit, quod quamvis Angelus qui habet majorem in suos actus reflexionem & potestatem, possit sua voluntate imperare unum vel plures actus propositis sibi pluribus motivis, ea tamen potestas, non videtur concedenda homini in suos actus, quia quamvis homo possit sibi imperare successione actuum, non tamen plures simul, vel unum non nisi. Neque enim possumus postea cognoscere an unus ille actus an plures fuerint, quod si non possumus id cognoscere, nec potestatem possumus attribuire homini id sibi imperandi, cum non possit cognoscere an id faciat; quæ doctrina non responderet ad punctum difficultatis: nempe qui fiat ut unus potius eliciatur actus quam duo. Potius ergo id in id referri debet, quia scilicet DEUS exhibet concursum ad unum non nisi actum, nam in talibus non insequens est ad DEUM recurrere, instante simul

appetitu creato, & conatu, ad habendum talem actum.

PRÆMITTO IV. *Possit concurrere ad eundem effectum & partialiter & totaliter.*

Partialitas rursus duplex spectari potest, vel partialitas ex vi naturæ vel partialitas per accidens; partialiter per accidens ad eundem effectum concurrunt v. gr. duo ignes simul æquè applicati, ita attemperantes suum concursum, ut uterque conjuncta actione agat, & ab utroque verè & realiter producatur effectus. Partialitas hæc per accidens, est vis sufficiens producendi effectum totum, licet hic & nunc, non producatur, partialitas autem effectus ex vi naturæ vis naturæ est, producendi effectum sed non ita, ut sola illa producere possit. Talis partialitas cōvenit speciei impressæ, ex vi enim naturæ hoc habet, ut sola non possit producere intellectionem, in sententia etiam, qui tribuit illi vim effectivam intellectionis. Rursus hæc partialitas, vel potest spectari respectu principii, vel respectu effectus & ita speciei impressæ competit partialitas ex parte principii, sed non partialitas ex parte effectus, quia effectus qui ab illa producitur, est indivisibilis, nempe intellectio. Proportionaliter autem discurrendo de causa totali, alia est causa totalis re ipsa, ut cum solus ignis A. generat ignem B. Et alia totalitas est ratione potestatis causandi, ut cum duo ignes cæteroquin seorsim potentes producere, conjunctim eundem ignem producant. Rursus totalitas alia est in suo genere & alia sine addito v. gr. totalitas materiæ, est totalitas causandi in genere materiæ; totalitas autem sine addito, excludit omne aliud genus causæ, ut cum DEUS, se solo, creat Angelum.

PRÆMITTO V. *Possit spectari concursus tam causarum partialium, quam totalium, quacunque tandem partialitate vel totalitate, cum aliis tamen concavis concurrentium ferme quadrupliciter.*

PRIMO. Ita ut una causa sit potentior, & alia debilior, vel utraque æquè potens agant tamen unaquæque secundum suas vires, quod fit, ex conjunctione utriusque potentiae, ad effectum, de genere suo, intra vim utriusque principii contentum, ita tamen, ut ratione suæ conditionis, illud objectum superet vim utriusque divisim accepti sic v. gr. equus fortis & debilis possunt trahere rhedam, en tractio est objectum contentum intra rationem formalem tractivæ, quod utrique convenit, si tamen Rheda sit ita ponderosa, ut unus sine consortio alius, non sit potens illam trahere, eo casu excedit tractio vires utriusque tractivæ seorsim sumptæ. Hoc posito. Probat universaliter inductio, effectum tunc esse majorem, & superantem vires utriusque principii, divisim accepti.

† (R)

SECUN

SECUNDO possunt duo comprincipia ita agere, ut quamvis jungantur ad agendum, ratione tamen suae heterogeneitatis, conjunctae diversis dispositionibus inter se pugnantibus, unum agat contra aliud, quo casu, sequitur semper effectus dissimilis utrique principio, magis tamen accedens ad principium fortius, ut fit quando asina & equus concurrunt ad productionem muli, vel cum ignis & aer, conveniunt ad productionem, humidi.

TERTIO possunt duo principia ita agere, ut unum sit debilius, & aliud infirmius, sed firmitas unius non tribuit vires ullas debiliori, immò concursus ignobilioris restringit, concursus principii nobilis, ita concurrunt Tibia recta & curva, neque enim recta influit incurvam, ita concurrunt anima spiritualis, cum organo materiali, praemissa affirmativa cum negativa. Ita etiam concurrunt ad constituendum hominem corpus & anima, evaditque compositum non spirituale sed materiale, praemissa item una vera & altera falsa, non faciet nisi ignobiliorem conclusionem, hoc est falsam. Ex quainductione habetur, ita concurrentibus principiis, debiliorem semper sequi effectum, & ignobiliorem.

QUARTO duo principia possunt eo modo concurrere, ut unum, quod est fortius, debiliore vim & robur agendi communicet, & ita evenit cum discipulus dirigitur à tenente manum Inspectore ad scribendum. Item cum Lumen supernaturale, confortat intellectum &c. &c. & in talibus inductio ostendit, quòd effectus sequatur conditionem nobilioris agentis, hinc tunc discipulus meliores formabit characteres, & visio evadet supernaturalis. Porro quando duae causae una firmior altera debiliore concurrunt ad eundem effectum, non de omnibus pronuntiandum universaliter quod firmior causa eleve debiliorem, sed haec elevatio per experientiam haberi debet, vel per naturam principii nobilioris, & sic experientia adstruit, quod in concursu adscribendum boni & alius imperfecti scriptoris character sequatur principium nobilius, & natura Luminis gloriae (per Patres explicata) est, ut tribuat vires agendi, intellectui naturali illumque eleve.

Punctum Difficultatis I.

Quid tenendum?

DICENDUM EST. Possibile esse unum, eundemque actum ex duobus motivis fieri scilicet scientiae & opinionis.

PROBATUR I. Quia hoc non implicat contradictionem, ut videbitur, in solutione argumentorum. Quod autem id etiam naturaliter fieri possit, ratio est, quia non apparet, unde id excedat vires intellectiva sibi relictas.

PROBATUR II. Tum quia propter duas praemissas elicitur conclusio. Ergo & unus actus potest elici propter duo motiva. Tum quia possunt plura objecta quae poterant attingi pluribus actibus, eodem actu attingi, Ergo & plura motiva, quae poterant formalisare plures actus, possunt formalisare unum actum. Tum quia unum eundemque actum voluntatis possumus elicere ex duobus motivis v. gr. volitionem deambulationis propter recreationem, & visitationem amici; ergo idem dicendum de actibus intellectus.

RESPONDET Ad hanc ultimam paritatem Pontius, dando disparitatem. Quia voluntas, non est causa naturaliter agens respectu sui actus, nec consequenter, objectum propositum sub uno motivo, determinat ipsam ad actum, sive proponatur sub illo solo motivo, sive proponatur sub diversis motivis; adeoque non est conveniens, quòd voluntas uno actu possit tendere in illud objectum. At intellectus, est causa naturaliter agens, respectu actus scientiae & opinionis v. gr. licet quantum ad actus opinionis & fidei subordinetur voluntati. Unde determinatur ad plures actus positos istis motivis praecipue cum non possit à voluntate determinari, ut possit prohibere unum actum vel plures elicere.

CONTRA EST I. Potentia libera, potest unum actum exercere ex pluribus motivis, Ergo poterit & necessaria, immò ad hoc magis videtur conducere necessitas in operando quam habet intellectus, eò quòd liberum non sit illi resistere, quin simul moveant illa motiva, & ille moveatur simul illis motivis, quare reque restat, cur movetur simul, duobus simul motivis eandem potentiam necessariam, non sit illa, unum tantum actum elicitura.

CONTRA II. Potentia cujus actum non sibi determinat motivum sive sit unum sive plura, potest elicere actum, qui sit propter duo motiva, Ergo & potentia intellectiva, in qua motivum determinat sibi actum, si illi proponantur simul duo motiva, poterunt sibi determinare unum actum.

CONTRA III. Si concurrat simul motivum scientiae & opinionis, potest voluntas inclinare ad motivum opinativum amplectendum, Ergo & poterit elici unus actus ex utroque motivo. Antecedens probatur. Potest extra circumstantias concurrentis moti-

motivi scientifici, determinare voluntas intellectum ad sequendum hoc motivum. Ergo multo magis poterit inclinare in circumstantia motivi scientifici, facilius enim est, inclinari intellectum ad id, ad quod aliunde propendet, ut propendet ex motivo scientifico, imò necessitat ad actum.

PROBATUR III. Conclusio. Imprimis potest naturaliter habere sibi propolita duo motiva intellectus, quorum aliud sit v. gr. scientiæ aliud opinionis cur non enim? difficiliusque videtur, si diversi simul actus fiant, quam si proponantur diversa non nisi motiva, occupante se intellectu, tam circa motiva proponenda, quam circa ponendos actus.

Quod si possunt proponi duo simul motiva, cum non sit ratio, cur unum potius moveat quam aliud, idque in suo & sibi debito genere, non erit ratio cur non ex utroque motivo fiat actus.

OBJICIT I. Pontius citatus. Licet intellectus possit habere plures actus circa diversas conclusiones ex motivis scientiæ & opinionis, tamen de facto nequit habere unum actum, ex diversis illis motivis circa plures conclusiones, Ergo quamvis de facto possit habere plures actus, ex diversis motivis, scientiæ & opinionis, circa unam conclusionem, non tamen poterit habere unum actum, ex diversis illis motivis, circa eandem conclusionem. Consequentia probatur. Quia scilicet sicut una conclusio determinat sibi unum actum, ita & unum motivum, determinat sibi unum actum.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia de essentia Conclusionis est, inferri ex his positis, seu eo quod hæc sint, quod si de essentia Conclusionis est inferri ex his positis, si nulla sit Conclusionis connexio, cum præmissis, hoc ipso ex illis inferri non potest, Conclusio: quæ rursus connexio Conclusionis cum præmissis, est ejus naturæ, ut nihil debeat esse in Conclusionem, quod non fuerit in præmissis. Sicut ergo eadem præmissæ non sunt plures seipsas, sic nec plures Conclusiones in se continent, nam continentia Conclusionum, sunt ipsæmet illæ præmissæ. Quod si non continent plures in se conclusiones plures conclusiones ex illis inferre, esset inferre id, quod non sit in præmissis. Cum tamen ex regula Dialectica, nihil debeat esse in conclusionem, quod non sit in præmissis. Jam autem si unus actus fiat ex pluribus motivis, non sequitur quidquam inferri quod non contineant in se illa motiva. Addo Antecedens ipsum debuisse explicari à prædicto auctore, quia certè per enthymemata, ex eodem principio, inferuntur plures Conclusiones.

INSTAT I. Idem. Nequeunt duæ conclusiones cognosci unico actu, ex diversis motivis, quia unica conclusio, cum uno motivo, est sufficiens causa unius actus, & consequenter quoties ponitur, sufficiens causabit illum unicum actum, sed una Conclusio cum uno motivo scientiæ v. gr. est sufficiens causa actus scientiæ, qui non sit opinio. Ergo causabit illum actum & consequenter non causabit actum, qui sit opinio.

RESPONDETUR. Transeat major, bene enim unico actu conceptis duabus conclusionibus possum dicere utramque legitime inferri, distinguis, interim minorem unica Conclusio cum uno motivo scientiæ, si non addit in super motivum formidolosum, est sufficiens causa actus scientiæ, qui non sit opinio, concedo minorem est sufficiens causa illius actus si ille actus in super formidoloso motivo moveatur, Nego minorem, sub eademque distinctione consequentiam. Quam distinctionem ideo adhibeo, quia supponit argumentum unum actum ex diversis motivis procedentem non fore diverso respectu scientificum, si procedat ex motivo scientifico, & non fore opinionem, si idem actus procedat ex motivo opinativo.

INSTAT II. Idem. Quotiescunque applicatur causa naturalis ad æquata alicujus effectus, producat illum effectum, nisi ponatur aliquod impedimentum sed Conclusio scientificè propolita, cum intellectu, est causa ad æquata actus scientiæ, quæ non est simul actus opinionis Ergo quoties applicatur, sufficiens absque impedimento, causabit illum actum.

RESPONDETUR. Concedo totum, sed quia possunt applicari simul plures Conclusiones & plura motiva, poterunt etiam eundem actum scientiæ causare.

INSTAT POTEST III. Unus idemque effectus non potest causari duabus causis ad æquatis Ergo nec formalisari à duobus motivis.

RESPONDETUR. Si antecedens procedat de causis ad æquatis diversi generis est falsum: nam homo in genere causæ materialis totaliter constituitur à corpore & in genere causæ formalis totaliter ab anima. Si autem res sit de duabus causis totalibus, ejusdem generis, idque in ordine ad potentiam naturalem, verum est antecedens. Sed ad consequens, respondet citatus Lugo; illa duo motiva non esse singula ad æquata, respectu hujus assensus. Quia tunc Solum dantur duæ causæ ad æquata ejusdem effectus, quando ablata una illarum; manet idem effectus, ex vi concursus, quo dependet ab altera, hic autem assensus ablato uno ex his motivis, non posset esse idem ullo modo, cum altero solo motivo. Dicuntur autem illa motiva, totalia, quia ita approbantur, ab intellectu, ut manente altero solum, fiat alius assensus circa eandem Conclusionem, propter solum

† (R) 2 illud

illud motivum, quod remaneret, sed aliter insuper

RESPONDETUR II. Disparitatem esse. Quia si causæ ejusdem generis totales concurrunt ad eundem effectum, alterutra esset frustra, non erunt autem frustra, si sint causæ totales in diverso genere, quia verò motivum totale opinativum & totale, quod est scientificum, non sunt ejusdem generis imò & duo scientifica, qui à aliam & aliā importabunt rationē formale, sit ut neutrum ex illis sit otiosum & utrumque præster suum effectum. Neque valet si dicas sequi ex hac responsione duas formas substantiales, totales posse esse intra eandem materiam, quia sunt diversi generis, & quem effectum præstaret una, non præstaret alia non inquam hoc dicas, quia illæ formæ aliunde, secum habent repugnantiam nempe ratione dispositionum contrariarum, temperamentorumque diversimodorum, quæ quia naturaliter secum stare non possunt, nec formæ etiam illæ secum stare poterunt, quamvis singulæ, alium effectum formalem præstare sint notæ.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur objectiones.

Obijciuntur secundo variz Paritates.

PRIMA PARITAS est, duæ differentiæ specificæ non possunt conjungi intra eandem entitatem, ut sit idem homo & bos, Ergo etiam neque possunt conjungi duæ differentiæ specificæ actuum, qualis est differentia specifica, intra scientiam & fidem, scientiam & opinionem &c.

RESPONDET I. Oviedo. Non posse ex duabus speciebus oppositis resultare unam tertiam, neque id contingere, quando idem actus sit ex plurib⁹ motiivis: quia ille actus nō resultat, neque habet illam speciem quam habet actus qui est purus actus fidei, neque illam speciem habet, quam habet purus scientiæ, sed habet tantum prædicata fidei & scientiæ. *Hæc responsio*

NON SATISFACIT II. Quia ille actus elicitus v. gr. ex motivo scientifico & opinionis, & haberet prædicata non nisi universalia scientiæ & opinionis ut ille supponit, & simul etiam haberet prædicata ultimo differentialia scientiæ & opinionis, quia prædicatum hoc, est ipsummet v. gr. motivum scientificum & opinativum, movens in actu, & si movet Actum, hoc ipso tribuit suam speciem.

NON SATISFACIT III. Quia quod dicit diversam illic fore speciem, hoc ipsum videtur impossibile, sicut impossibile est, ut ex homine & Leone, diversa fiat species.

RESPONDETUR II. Retorquendo argumentum. Species impressa representativa hominis, est diversa à specie representativa bovis, & tamen hæ in universalioribus Angelorum speciebus concreverunt, alia item est specie cognitio & hominis, & alia cognitio bovis & in tamen in una simplici qualitate secundæ operationis unico actu dicere possum, homo non est Leo, Ergo etiam quid in simile præsentī contingere potest.

RESPONDETUR III. Duplicem esse specificationem intrinsecam & extrinsecam specificationem intrinsecam habetur ab ipsamet entitate, specificatio autem extrinsecam habetur ratione obiectorum, terminorū &c. implicat autem unam eandemque rem, habere duplicem specificationem intrinsecam, nam deberet esse identificatio duarum specierum, quæ identificatio, est formalissime ens rationis. Possibile autem est unam eandemque entitatem, habere diversas specificationes ab objectis, quia nulla ex hoc sequitur Implicantia. Neque enim duo objecta: illa, deberent inter se identificari neque ulla alia sequeretur identificatio, aliam enim, unumquodque ex illis objectis, haberet vim movendi, neque una vis, identificaretur alteri. Quia verò specificatio ratione motivorum diversorum, esset specificatio ratione diversorum obiectorum, adeoque extrinsecam, benè in unam entitatem colligi poterit. Et ita bos & Leo possunt circa idem objectum versari, habereque idem specificativum extrinsecum, licet quoad suam entitatem seu specificationem intrinsecam, non possint adunari.

SECUNDA PARITAS. Ex apprehensione & Judicio, affirmatione item & negatione, non poterit conslari tertia species actus, Ergo neque potest esse tertia species actuum, quorum aliquis sit scientia & opinio vel scientia & fides.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia non apparet, quid tertium conslari possit, ex apprehensione & Judicio, nec apparet quid induceret illud tertium; affirmatio item & negatio, identificari non possunt, quia identificarentur duo contradictoria, quæ identificatio non sequitur ut dictū, si idem actus procedat ex motivo scientiæ v. gr. & opinionis inductivumque talis actus ostenditur, diversitas motivorum simul representatorum. Addo quod identificatio affirmationis & negationis traheret secum, illorum duorum identificationem quoad intrinsecam, nec enim desumeretur specificatio ratione obiectorum. Si autem idem actus sit opinionis & scientiæ erit non nisi duplex specificativum extrinsecum.

extrinsecum ejus actus. Caterum si dicta paritas hoc velit quasi non possit esse unus idemque actus continens apprehensionem & Judicium, affirmationem & negationem, tunc paritas negandum Antecedens.

TERTIA PARITAS est ex elephante & gallina non potest generari quidquam tertium, Ergo nec ex scientia & opinione, quia sicut ex elephante & gallina non generatur quidquam propter summam utriusque improprietatem, ita propter improprietatem non concurrent ad eundem actum, Scientia v.g. & Opinio.

RESPONDETUR ut improprio faciat, ne duo principia concurrant ad eundem effectum, debent esse cetera paria. Certè enim nulla est proportio inter bacephalum & asinum, inter Caelos & Angelum, & tamen inter hæc, datur concursus, ad eundem effectum. Imò hæc improprio reperibilis est in omnibus causis æquivocis. Tunc ergo improprio impedit actionem, quando conjungitur negationi virtutis causandi, cujus negationem experientia probat vel ratio. Et ita quod non possit quidquam generari ex elephante & gallina experientia & ratio ex inæqualitate membrorum petita probat. Jam autem, quamvis opinativum motivum & scientificum, sint sibi improprietate, nec ratio, nec experientia ostendit quod non habeant vim concurrendi ad eundem actum.

INSTABIS quando generatur mulus, concurrunt duo principia specie distincta, proditque effectus, utrique causæ dissimilis, qui nec est asinus, nec equus; Ergo etiam quando duo motiva, scientia v.g. & opinionis, ad eundem actum concurrunt, prodibit actus, utrique principio dissimilis; consequenter non erit actus, qui sit scientia & opinio.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, quia ex pugna seminum & qualitatum, mutuaque actione & repassione, debet prodire mistum, utrique suo modo dissimilis. Jam autem motivum scientificum & opinativum, non habent similes pugnas qualitatum, adeoque poterit prodire actus, qui sit scientia & opinio.

OBJICITUR III. Ille actus foret evidens & inevidens, clarus & obscurus.

RESPONDETUR. Ratione diversi motivi fore evidentem & inevidentem, certum & incertum; sed non ratione ejusdem. Erit quæstio de voce; An debeat ille actus vocari inevidens & incertus, & secundum communiorum modum loquendi, non debet vocari incertus & inevidens, quia ista prædicata sunt negativa, adeoque malignantis naturæ, & omnis prædicati sibi oppositi, consumptiva, consequenter sublativa omnis evidentiae, & omnis certitudinis, quæ tamen diverso respectu conveniunt illi actui.

INSTABIS. Ille actus nullum haberet sui principium elicitive, si enim ille actus est opinionis quomodo ad illum causandum concurreret scientia quæ formidinem rejicit.

RESPONDETUR. Habitum principium intellectum informatum illis duobus motivis.

OBJICITUR IV. assumitur pro Principio in Dialectica. Conclusio sequitur debiliorem partem, adeoque si concurrant Præmissa probabilis & scientifica, Conclusio sequetur non nisi probabilis. Ergo etiam in concursu ad eundem actum, tam motivi scientifici quam opinativi, sequetur actus, qui sit non nisi opinio.

RESPONDET recentior Suarez, id verum esse, quando scilicet partialiter non nisi concurrunt motiva, secus cum concurrunt totaliter. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT quia querere restat, cur id contingat si partialiter concurrant causæ, & non contingat, si concurrant totaliter?

RESPONDETUR. Ex dictis Disparitatem esse, quia Præmissa concurrunt sicut principia, tertio modo concurrentia ut probat Logica. Jam autem duo illa motiva, non repugnat concurrere ita, sicut principia primi generis, vel quarti.

OBJICITUR V. Si idem actus potest esse fidei & scientiæ, poterit etiam idem esse naturalis & supernaturalis.

RESPONDETUR. De hoc inferius inquirendum esse.

Continuatur solutio.

Mastrius Disp. 6. Animast. oppositum sentit & num. 263. ita

OBJICIT 6. Non potest dari una species impressa plurium quidditatum disparatarum. Ergo nec poterit dari una species expressa, unusquisque enim actus determinatus & limitatus est, ad quoddam suum adequatum objectum, à quo sumit unitatem & specificationem. Unitas enim posterioris, pendet ab unitate prioris. Ergo cum actus sit posterioris natura objecto, ab unitate objecti pendeat.

RESPONDETUR. Negando antecedens unde etiam in Angelis quod perfectioribus, concessæ sunt eo universaliore species, imò posset concedi, quod unâ Angelus posset noscere tot objecta, quot sunt representabilia ab una specie universalis, sed quamvis non posset noscere simul omnia objecta, quot possunt representari, ab una specie universalis, non sequitur illius speciei impossibilitas. Quamvis enim species ordinetur ad actum cognoscendi sibi adequatum, non sequitur, quod inadæquatum sibi actum elicere non possit, sicut potentia A portativa ponderis B C D. tanquam sibi adequati, non sequitur, quod non possit portare pondus tantum B sibi inadæquatum. Et sicut pendet à circumstantiis ut tantum B portetur, quia tantum B occurrit portandum, ita fieri potest, ut non omnia objecta noscantur, quæ nosci possunt, habita specie universalis: quia scilicet occurrit hoc potius objectum,

†(R) 3

vel

vel quia potentia, alio actu est occupata, &c. Deinde etiam concesso, quod non possit dari species una impressa plurium representativa, non sequitur quod unum actum indivisibilem, plures species producere non possint. Quia hic actus Animal est Ensmobile, per Maistrum habet plures species impressas, ad se concurrentes, si enim una species impressa ad illum actum concurrat, hoc ipso sequitur dari unam speciem plurium representativam hoc est Animalis & Entis mobilis. Quod autem ille actus, cum sit secunda operatio, sit operatio indivisibilis, immediate ante dictum. Concedo quidem unumquemque actum esse determinatum & limitatum ad quoddam suum adaequatum objectum, sed nego illud adaequatum objectum, esse exclusivum, ne plura in se complectatur: Negoque actum ab objecto, plura in se complectente, unitatem sumere non posse proportionatam, ut scilicet sicut objectum plura in se complectitur, ita & unus actus, plura representet. Quando autem dicitur quod ab unitate objecti, tanquam prioris, pendeat actus unitas, tanquam alicujus posterioris, id eo sensu verum est; quod ab unitate objecti, prout existentis in actu suae scibilitatis, pendeat unitas actus, non autem ab unitate objecti materialiter sumpti. Unde si ab unitate objecti materialiter sumpti, penderet unitas actus, non daretur ullus terminus complexus, qui hoc ipso quia complexus est, plura involvit. Sicut ergo in termino complexo, plura materialiter objecta, ratione objicibilitatis simultaneae, (quae non repugnat) evadunt unum quid, in ratione objicibilis; ita & in praesenti, plura objecta, poterunt habere unam rationem objicibilis. Si autem plura objecta habere possunt rationem unam objicibilis, etiam unum actum terminare poterunt.

INSTAT I. Multiplicato priori Essentialiter, opus est ipsum posterius multiplicari, sicut multiplicata unitate, multiplicantur numeri, multiplicata differentia specifica, multiplicantur species, multiplicata causa multiplicantur effectus. Ergo si objecta priora sunt plura, actus illa exprimens nequit esse unus.

RESPONDETUR ex dictis, quod si objecta sint plura formaliter, hoc est non una objiciuntur, & actus nequeat esse unus; si autem plura sint materialiter, una autem objiciantur, possint uno actu exprimi. Multiplicata unitate multiplicantur numeri, quia definitivè numerus, est ipsa unitas multiplicata, definitio autem actus, non est objectum, consequenter nec objecti multiplicatio, invehit multiplicatam actus; Idem dic de multiplicatione differentiae specificae. Quod autem dicit multiplicata causa, multiplicari effectus: id limitatione indiget; cum omnes effectus sub sint DEO, & causis universalibus, & tamen multiplicantur causae particulares. Sed concesso etiam assumpto, disparitas erit: quia multiplicata causa, nisi ponantur multipli-

cati effectus, non habet unde multiplicetur & causa jam autem multiplicatis objectis, & non multiplicato actu, habebit in quo salvet suam multiplicatam objectum, nempe in ipsa vi, ut possit multiplici actu attingi, licet non attingatur multiplicibus actibus, & sicut unum idemque invariatur objectum, potest plures actus terminare, nec id destruit unitatem objecti; ita quamvis objecta plura attingantur uno actu, non destruetur id multiplicatam objectorum.

INSTAT II. Actus ita specificantur ab objectis extrinsece & causaliter, quod licet ex entitate objecti, non valeat semper inferri unitas actus, unde diversae potentiae, possunt versari circa idem objectum, nihilominus ex distinctione objectorum, si praesertim sint formalia & prima, valet semper inferre, distinctionem actuum.

RESPONDETUR. Concedo ex distinctione objectorum formalium, si in ratione suae objicibilitatis, multiplicatam hanc exerceant, adferri multiplicatam actuum, sed nego quod distincta objecta, non possint carere exercitio hujus multiplicitaris, in ratione objicibilis.

INSTAT III. Actus, est naturalis similitudo objecti, non videmus autem, quomodo inter se objecta valde diversa, possint per eandem imaginem representari.

RESPONDETUR. Materialitas colorum, & termini diversi, faciunt, ne valde diversa, eadem imagine represententur, simile autem nihil obest, ne imago intentionalis, plura representet. Ostende enim quid illud?

INSTAT IV. Admisso quod possint plura objecta disparata simul uniri ad eundem actum causandum, tolletur omnino specificatio actuum per objecta.

RESPONDETUR. Specificabuntur & multiplicabuntur actus per objecta, prout exercent rationem objicibilem, ita, ut si unum tantum objiciatur, unus sit futurus actus, si plura, una tamen se objiciant, possit fieri actus unus, secus si non simul objiciantur.

INSTAT V. Etiam in scientiis assignatur unum obiectum totale praeter partialia, si autem plura objecta possint uno actu attingi, ad quid esset necesse desudare in objecto inveniundo.

RESPONDETUR. Quod sit difficultas in inveniendis objectis attributionis, ea non exinde oritur, quod plura, non possint uno actu attingi, sed ex eo, quod sit necesse invenire aliquam rationem communem, quae quidem de aliquibus praedicatur ut genus, tanquam de speciebus objecti, ita ut omnes species, ad illud revocentur, non in ratione noscibilis utcumque, sed scibilis scibilitate tali; Rursus ut ad illud revocentur reliqua, vel tanquam passionem, vel tanquam principia, vel tanquam opposita, quae tota difficultas manet, licet plura uno actu attingi possint.

OBJICIT 7. Immerito à nobis recurri ad aliquas instantias: Prima Instantia de sensu communi, qui unus, attingit objecta particularium

sensuum, non enim dicitur sensus communis, quod per communiore cognoscatur species, sed quia virtutem habet illimitatam sentiendi omnia, quæ sensus exteriores percipiunt.

RESPONDETUR. Quidquid sit an sensus communis, per communiore quia magis sibi proportionatas species intelligat sufficit ad intentum sententiæ hæc illatio: Potest virtus particularium sensuum, in uno sensu communi colligi, ergo & virtus specierum in una specie communi.

SECUNDA INSTANTIA à nobis usurpatur de actu voluntatis, qui unus, vult propter plura motiva, in quo est magna disparitas. Nam voluntas est causa totalis sui actus, nec obiectum concurrir nisi terminativè. Deinde quia actus voluntatis, non est similitudo sui obiecti, gignitur autem partialiter à suo obiecto actus intellectus, voluntas se habet tantum amplectendo vel respiciendo, non repugnat autem plura uno actu respici, sed non simul exprimi. Denique quia non de hoc queritur, an obiecta illa possint intellectus attingere ut partialia.

RESPONDETUR. Imprimis dubium est, an non obiectum etiam ad actus intellectus, tantum concurrat terminativè ad maximum etiam completivè, sed posito etiam, quod obiectum non tantum terminativè sed mediante specie effectivè concurrat ad actum, restat paritas, cur eodem modo se habere non possint obiecta ac motiva, adeoque cur plura ad eundem actum concurrere non possint? cur gignentia plura obiecta, non possint se habere sicut plura motiva? cum uno actu, plura complecti possit voluntas, cur non & intellectus plura repræsentativè? Denique concedo, non de hoc queri, an plura obiecta partialia, possint intellectus attingere, sed redit paritas: potest moveri voluntas pluribus totalibus motivis, ad eundem actum, ergo & intellectus, plura totaliter obiecta, repræsentare.

Punctum Difficultatis 3.

De reliquis hanc Materiam concernentibus.

ASSERO I. Casu quo concurrat motivum scientificum & motivum fidei, ad producendum, actum supernaturalem, habetur fundamentum dicendi, quod motivum scientificum, elevari possit à motivis fidei.

RATIO, de facto enim fides elevat species naturales, elevat intellectum. Ergo etiam elevare poterit etiam motivum scientificum, nec apparet, casu quo ille actus esset etiam fidei supernaturalis, quomodo possit ad illum scientia viribus propriis procedere.

ASSERO II. Non esse fundamentum, quod naturaliter scientia, sit elevativa opinionis ad actum scientificum una secum eliciendum.

QUIA imprimis sicut sunt Instantiæ, quæ probant ignobiliorem causam corroborari à nobiliori, ita etiam sunt Instantiæ, quæ ostendunt, interdum causam nobiliorem, restringi ab

ignobiliori, cur ergo hanc conditionem non sequitur motivum scientificum & opinativum; tum quia quod adfert recentior Suarez, semper scilicet quando duæ causæ totales concurrunt, elevari ignobiliorem causam à nobiliori, id universaliter falsum est; quia totalis est causa in suo genere anima, in constitutione compositi, sensationis productione, & tamen non elevat materiam ut constituat compositum spirituale, nec organum, ut producat notitiam spirituales.

ASSERO III. *Quamvis non tribuatur ulla vis motivo scientifico per quam elevet motivum opinativum, adhuc tamen poterit elici idem actus ex duplici motivo.*

RATIO, quia sufficit intellectum habere vim eliciendi illum actum, præcipue cum non motiva illum actum eliciant, sed intellectus ex motivis.

ASSERO IV. *Duplicia prædicata posse spectari in actu uno elicto propter duo motiva.* Primo prædicata quædam absoluta, qualia sunt esse

supernaturale vel naturale, neque enim supernaturalitas defumitur à solo extrinseco, hoc est principio indebito omni naturæ concurrente ad aliquem actum, sed etiam ab ipsa entitate effectus, qui etiam ipse in sua entitate spectatus, excedit vires naturæ, aliàs non actus ipse deberet dici supernaturalis, sed principium illius; verumque esset, quod mereremur beatitudinem per actus in entitate naturales quod Pelagianismus sapit. Tale idem prædicatum absolutum, est ratio spiritualis similia, & ad talia absoluta prædicata tribuenda actui illi elicto ex duobus motivis, si intellectus vim non habeat, elevari debet, quomodo enim sine elevatione, illa principietur, consequenter nec poterit idem actus entitative esse naturalis & supernaturalis, spiritualis & materialis, hæc enim non unam sed duplicem entitatem important. Secundo alia sunt prædicata connotativa & respectiva tale est prædicatum veritas, quæ non est perfectio aliqua intrinseca & entitativa, qua careat actus falsus, prædicatum item evidentia, non est aliquid absolutum, sed respicit obiectum, & ad hæc prædicata connotativa tribuenda, non est necessaria elevatio, possuntque etiam aliàs contraria, ad eundem entitative actum movere. Quod non sit necessaria elevatio. Ratio est, quia quod eadem propositio sit principium reliquarum conclusionum, & simul huius discursus, conclusio diversoque respectu etiam propositio, non est necesse, vel à principio propositionem, vel à propositione conclusionem, vel à converso elevari. Ergo neque est necesse, motivum opinativum, à motivo scientifico elevari, præcipue quia elevatio ad hos actus est necessaria, quando effectus est supra vires alius, sed in eo casu effectus quem præstat v.g. motivum opinativum, est intra vires illius, quia tribuit effectum cum formidine assentiendi, quam formidinem tribuere potest, intra vires opinionis.

DICES I. Non produceret actum intellectus, habens motum non nisi scientificum, quem producit concurrente motivo opinativo Ergo non potest producere illum. Sine motivo opinativo Ergo debet elevari illud motivum.

RESPONSUM supra, motivum non producere actum, vel si illum producit, non producit illum tribuendo actui prædicata absoluta, sed connotativa, quæ ut dixi, & consistere secum possunt diversæ, & non indigent elevatione.

DICES II. Hic actus elicitus à duobus motivis, est actus scientiæ, hunc actum producit motivum opinativum Ergo producit actum scientiæ.

RESPONSUM, Jam est à motivis non produci actum, sed etiam si produceretur non convinceret argumentum, quia hic actus respicit motivum opinativum, non quia scientificus est. Videtur etiam posse inverti argumentum, actus visionis beatificæ est actus productus à potentia vitali; hunc actum producit Lumen gloriæ per modum potentiae, Ergo lumen gloriæ est potentia vitalis: sicut ergo hoc argumentum non tenet, quia lumen gloriæ non producit vitaliter actum visionis, nec ab illo est formaliter vitalis, ita actus qui simul est scientiæ & opinionis, ab opinione, non est scientificus formaliter.

DICES III. Esse propter motiva est aliquid intrinsecum actui, Ergo non potest duo intrinseca motiva habere.

RESPONDETUR. Esse propter motivum est quidem intrinsecum actui hoc est non aliquid illi superadditum connotativum tamen, non repugnat autem uni eidemque rei multiplicatas connotatorum.

ASSERO V. *Ad actum elicitum ex duobus motivis non concurrunt habitus scientiæ & opinionis aliis præhabiti.*

RATIO, quia habitus ad illorum actuum productionem concurrunt, qui similes iis, à quibus illi habitus sunt producti, sed actus ex duobus motivis scientifico v. gr. & opinativo, non est similis iis, quæ generant scientiæ & opinionis habitum, certe enim specie distinguuntur actus ex duplici motivo habiti, ab actibus habitis ex uno non nisi motivo, & sicut alius est habitus Conclusionum, & alius præmissarum, quantumvis nihil sit in Conclusionem, quod non fuerit in præmissis, ita & alius erit habitus actuum proficiscientium ex duplici motivo, ab actibus proficiscientibus ex uno motivo. In non paucis tamen præcontenti habitus, hoc est habitus scientiæ tantum, & habitus opinionis tantum, deservire poterunt.

DISPUTATIO V.

De Voluntate & Volitione in Communi.

EXplicabimus eadem Methodo voluntatem quæ intellectum, à Consideratione ut sic, ad divisionem actuum voluntatis descendendo.

QUÆSTIO I.

Quod objectum & quæ natura voluntatis?

EX dictis de intellectu facile conicere est, voluntatem non esse distinctam ab anima, quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate urgentque argumenta aliis proposita. Solvenda restant aliqua argumenta à recentiori Suarez opposita.

DICES I. Cum eodem. Intellectus & voluntas, feruntur in objecta validè diversa, qualia sunt verum & bonum. Modus item operandi est maximè diversus, nam modus operandi intellectus, est assimilativus. Et attractivus objecti, voluntas autem attrahitur ad objectum,

Ergo & principia, hoc est, Intellectus & voluntas sunt distincta.

RESPONDETUR. Si non plus, saltem æquè distincta sunt albedo & nigredo, quàm bonum & verum, & tamen possunt ad eandem specie potentiam visivam pertinere. Rursus alio modo procedit intellectus informanda simplici apprehensione, alio in formanda enunciatione, alio denique in formanda illatione. Rursus, alio modo se habet ipsa voluntas in amando, facit enim prosecutivè & cum suavitatè, alio in odiendo, facit enim hoc fugiendo, & cum amarore, & tamen modi hi non arguunt distinctionem formalem. Ergo ex præcisè diversitate objectorum, & modorum tendendi, non rectè arguitur distinctio realis, sed illam probat vel experientia separationis vel ratio pro illa. Ad diversitatem autem illorum modorum agendi salvandam, sufficit ponere distinctionem realem, in ipsismet actibus.

DICES